

Asia: VN/27126/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Huomiot hallituksen esityksen yleisperusteluihin (esityksen luvut 1-5 ja 8-12)

Fortum pitää ehdotuksen tavoitteita hyvin kannatettavina ja näkee, että ehdotetut säännösmuutokset, joilla toteutettaisiin ympäristöllisten asioiden yhden luukun asiointimahdollisuutta uudessa valtioneuvoston Lupa- ja valvontavirastossa, ovat pääosin tarkoituksenmukaisia. On tärkeää, että säännösmuutokset sujuvoittavat lupamenettelyjä, parantavat lupaprosessien ennakoitavuutta ja parantavat näin ollen yritysten investointiympäristöä. Ympäristöllisten asioiden käsittelyn ja lupamenettelyiden asiakaslähtöisyyden vahvistaminen läpileikkaavasti on erinomainen tavoite. Muita tärkeitä elementtejä ovat ennakkoinen ohjaus, neuvonnan ja viranomaisten yhteistyön varmistaminen, sähköisen asioinnin asettaminen pääsäännöksi, etusijamenettely sekä viranomaiselta vaadittava asiantuntemus. Yrityksille tärkeä hyöty on myös paremmat lupapäätökset, joita voidaan olettaa syntyvän paremman prosessijohtamisen ja harmonisoinnin kautta. Myös YVA-menettelyyn ehdotettujen muutosten tavoitteet ovat pääosin kannatettavia.

Fortum näkee kuitenkin, että ehdotuksissa on osittain vielä kehittämisen varaa. Esimerkiksi käsittelyaikojen osalta Fortum ei koe ehdotuksia riittävän kunnianhimoisina. Etusijamenettelyn hankeluettelo vaatii myös lisätarkastelua.

Toiminnanharjoittajien näkökulmasta on lisäksi tärkeää, että yhdessä valtioneuvoston aluehallintouudistuksen kanssa tehtävät säännösmuutokset toteutettaisiin huolellisesti, selkeästi ja käyttäjälähtöisesti.

Keskeistä on myös varmistaa, että hallitusohjelman tavoite viranomaisten keskinäisten valitusoikeuksien rajoittamisesta toteutuu näissä lakihankkeissa. Fortum vastustaa ehdotusta

erillisen yleisen edun valvontayksikön perustamista Lupa- ja valvontaviraston ympäristöosaston yhteyteen. Uudelle Lupa- ja valvontavirastolle kuuluva yleisen edun valvonta tulisi hoitaa viraston muiden menettelyjen kautta. Olisi harkittava mitä muutoksia tämä vaatisi muun muassa tähän käsittelylakiin. Fortum on kommentoinut erillistä yleisen edun valvontayksikköä tarkemmin lausunnossaan valtion aluehallintouudistuksesta.

1 luku Yleiset säännökset

Fortum viittaa Energiateollisuus ry:n lausuntoon tämän luvun kommenttien osalta.

2 luku Yhteispisteviranomainen

Fortum viittaa Energiateollisuus ry:n lausuntoon tämän luvun kommenttien osalta.

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

6 §:ssä ehdotetaan nykyisen lupamenettelyjen yhteensovittamislain mukaisesti, että Lupa- ja valvontavirasto voi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen hakijan, viraston sekä tarpeen mukaan muiden tahojen ja toimivaltaisten viranomaisten välillä. Fortum esittää, että tapaaminen olisi aina järjestettävä, mikäli hakija pyytää. Virastolle pitäisi antaa velvoite tarkistaa, onko tapaamisen järjestäminen tarpeen. Pykälän perusteluissa on kuvattu Neuvonta ja viranomaisten yhteistyö -prosessia hyvin. On esimerkiksi tärkeää, että tapaamisiin kutsutaan kaikki ne viranomaiset, joiden lupaa tai hyväksyntää hankkeen toteuttaminen edellyttää, sekä tarpeen mukaan myös muita kuin lupa-asioissa toimivaltaisia viranomaisia, mutta joiden toimivaltaan kuuluvat asiat liittyvät hankkeen toteuttamiseen. Toiminnanharjoittajan näkökulmasta on myös keskeistä, että tapaamisten järjestäminen voidaan toteuttaa joustavasti ja sopivassa vaiheessa lupaprosessia.

7 §:ssä säädettäisiin Lupa- ja valvontavirastolle osoitetusta tehtävästä, jonka mukaan sen on esitettävä arvionsa lupapäätöksen antamisajankohdasta ja julkaistava se tietoverkossa. Arviota tulisi myös tarpeen mukaan päivittää, mikäli arvio käsittelyajasta merkittävästi muuttuisi. Käsittelyaikaa koskeva arvio annettaisiin säännönmukaisesti, eikä hakijan tarvitsisi sitä erikseen viranomaiselta pyytää.

Ehdotettu säännös on oikeansuuntainen, mutta investointihankkeiden ja muutoshankkeiden ennakoitavuuden parantamiseksi Fortum esittää, että säädetään sitovista määräajoista lupakäsittelyihin. Määräajat ovat keskeisessä asemassa lupaprosessien ennakoinnissa varsinkin isommissa investointihankkeissa ja voidaan nähdäksemme toteuttaa vaarantamatta ympäristönsuojelun tasoa.

11 §:ssä säädettäisiin väliaikaisesta, vuoden 2030 loppuun saakka voimassa olevasta vihreän siirtymän hankkeiden lupahakemusten käsittelyyn liittyvästä oikeudesta etusijaan. Sääntely vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan AVI-käsittelylain hankeluettelo.

On tärkeää, että etusijamenettelyä jatketaan. Hankeluettelon osalta Fortum pitää hyvänä, että pumppuvoimalaitokset katsottaisiin uusiutuvan energian määritelmään kuuluviksi vesivoimalaitoksiksi. Fortum kannattaa myös, että hankeluetteloon lisättäisiin palvelinkeskukset eli datakeskukset, joiden tuottamasta hukkalämmöstä pääosa hyödynnetään.

Fortum pitää kuitenkin pykälän ehdotuksia osin riittämättöminä ja epäloogisina. Fortum ehdottaa, että ydinvoima lisätään vihreän siirtymän hankkeiden etusijamenettelyn hankeluetteloon. Ydinvoimalla on tärkeä rooli vihreässä siirtymässä. Puhtaan energian Suomi tarvitsee lisää ydinvoima tuottamaan ennakoitavaa ja päästötöntä sähköä, lämpöä, prosessihöyryä ja vetyä. Myös teknologianeutraalisuusperiaatteen näkökulmasta on perusteltua lisätä ydinvoima hankeluetteloon. Kun etusijamenettely aikoinaan otettiin käyttöön, perusteltiin ydinvoiman poisjättämistä sillä, ettei uusien hankkeiden toteutuminen ole ajankohtaista ennen vuotta 2026. Nyt kun menettelyä jatketaan ja erilaisten ydinvoimainvestointien toteuttamismahdollisuuksia selvitetään eri yrityksissä, on perusteltua lisätä ydinvoima hankeluetteloon.

Fortum näkee lisäksi, että käsittelyajan tulisi koskea kaikkia hankeluettelon hankkeita, myös 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja lupahakemuksia. Vaikka uusiutuvan energian tuottamista koskevia hankkeita koskevat uusiutuvan energian lupamenettelylain sisältämät sitovat lupamenettelyn määräajat, ei ole loogista jättää näitä hankkeita etusijamenettelyn käsittelyajan soveltamisen ulkopuolelle. EU-säädöksistä tulevat sitovat lupamenettelyjen määräajat koskevat lupamenettelyn kokonaisuutta kattaen myös muiden toimivaltaisten viranomaisten myöntämät luvat, kun tässä olisi kyse Lupa- ja valvontaviraston käsittelemistä luvista. Nämä eivät toisin sanoen ole toisiaan poissulkevia.

Ehdotuksen mukaan etusijamenettelyn hankkeiden lupahakemus on pyrittävä käsittelemään 12 kuukaudessa siitä, kun lupahakemusta koskeva kuulutus julkaistaan. Tavoitteellisen käsittelyajan laskeminen alkaisi siitä ajankohdasta, kun hakemusta voidaan pitää täydellisenä eli kun siihen on myös pyydetty mahdollisesti tarvittavat täydennykset.

Fortum ehdottaa, että 12 kuukauden määräaika lyhennetään 6 kuukauteen. Lisäksi määräajan tulisi olla sitova. 12 kuukauden käsittelyaika ei ole läheskään riittävän kunnianhimoinen etusijamenettelyssä oleville hankkeille. Käsittelyajoista ja niiden sitovuudesta käytävissä keskusteluissa viitataan usein siihen, ettei viranomaisiin kohdistuvia vaatimuksia voida tiukentaa lupahakemusten puutteellisuuden vuoksi. Kun etusijamenettelyn laskenta alkaisi siitä ajankohdasta, kun hakemusta voidaan pitää täydellisenä, tiukempien määräaikojen asettaminen tulisi ehdottomasti olla mahdollista.

Tämän luvun muiden pykälien kommenttien osalta Fortum viittaa Energiateollisuus ry:n lausuntoon.

4 luku Eräiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen

13 §:n pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhteensovittamislain 8 §:n mukaisesti tavoitteellisesta käsittelyajasta ja sen perusteella arvioidusta lupapäätösten antamisajankohdasta yhteensovittettavien hakemusten osalta. Fortum viittaa tässä 3 luvun yhteydessä annettuihin kommentteihin käsittelyajasta.

Tämän luvun muiden asioiden osalta Fortum viittaa Energiateollisuus ry:n lausuntoon.

5 luku Yhteiskäsittely

Fortum viittaa Energiateollisuus ry:n lausuntoon tämän luvun kommenttien osalta.

6 luku Asioiden ratkaiseminen

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Fortum pitää kannatettavana, että Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain 10 §:ssä ja 11 §:ssä tarkoitettua lupahakemusta koskeva asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisenä suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupa-asioihin.

Lupahakemuksesta ja arviointiselostuksesta kuulemista Fortum on kommentoinut YVA-kohdan alla.

Laki vesilain muuttamisesta

Fortum pitää kannatettavana, että eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua lupahakemusta koskeva asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisenä suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupa-asioihin.

Lupahakemuksesta ja arviointiselostuksesta kuulemista Fortum on kommentoinut YVA-kohdan alla.

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan, että Lupa- ja valvontavirastolta ei pyydetä Natura-arvioinnista lausuntoa, mikäli se olisi itse samalla toimivaltainen lupaviranomainen. Lupa- ja valvontavirasto antaisi lausunnon nykyistä vastaavalla tavalla ainoastaan luvan myöntävälle tai suunnitelman hyväksyvälle

muulle viranomaiselle. Lisäksi viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto siltä, jonka hallinnassa Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue on. Tällä hetkellä Natura-arvioinnista annetaan lausunto arvioinnin riittävydestä tai täydennyspyyntö. Esityksestä ei selviä miten kyseinen tietoa saadaan jatkossa. Fortum pyytää tarkennusta tähän kohtaan.

Esityksessä ehdotetaan myös muutosta Natura 2000 -arvioinnin edellyttämän viranomaisen tai alueen haltijan lausunnon antamisen määräaikaan käsittelyjen nopeuttamiseksi tilanteissa, joissa Lupa- ja valvontaviraston lausunto olisi yhä tarpeen. Ehdotuksessa aikaa ehdotetaan lyhennettäväksi kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen. Fortum kannattaa ehdotettua muutosta.

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta, VN asetusmuutosluonnos ympäristövaikutusten arvioinnista ja asetusmuutoksen muistio

Lupamenettelyn ja YVA-menettelyn yhteensovittamista esitetään edistettäväksi niin, että YVA-selostuksen ja lupahakemuksen yhteiskuulemisen soveltamisalaa laajennetaan. Fortum tukee vaihtoehtoa 2, jossa yhteiskuuleminen olisi jatkossa mahdollista kaikissa Lupa- ja valvontaviraston ratkaistavaksi kuuluvissa luvissa. On kuitenkin tärkeää, että ehdotuksen mukaisesti YVA-selostuksen ja lupahakemuksen kuulemisten yhdistäminen olisi jatkossakin vapaaehtoista, jotta menettelyt voi halutessaan toteuttaa myös erillisinä.

Fortum tukee myös ehdotusta siitä, että arviointiohjelmaa koskevaa lausuntoa ei pyydetäisi Lupa- ja valvontavirastolta silloin, kun Lupa- ja valvontavirasto toimii hankkeen yhteysviranomaisena ja lupaviranomaisena. Tämä on perusteltua, jotta Lupa- ja valvontavirastossa ei tarvitsisi ottaa käyttöön sisäistä lausunnotmenettelyä. Kannatettavaa on myös pyrkimys YVA-ohjelman ja selostuksen laajuuden rajaamiseen.

Muut lakiehdotukset

-

Muut kommentit

Lisätietoja: Fredrik Blomfelt, Senior Manager, ESG, Corporate Public Affairs
(fredrik.blomfelt@fortum.com, 040 705 7389)

Blomfelt Fredrik
Fortum Oyj